

ዋዕላታት ምስ ኣህጉር ኣፍሪቃ እንታይ'ዩ ጣቋኡ?

ኣብዚ ቅንያት'ዚ ዋሽንግቶን ኣብ ዘኣንገደቶ ሓባራዊ ዋዕላ ኣመሪካ-ኣፍሪቃ፡ ንኣህጉር ኣፍሪቃ ኣብ 3 ዓመት ዝትግበር 55 ቢልዮን ዶላር ናይ ወፍሪ መብጽዓ ከምዝተኣትወ ዝገልጽ 'ብስራት' ተቓሊሑ። ኣመሪካ ኩናት ዩክረይን ንምምዋል፡ ኣብ ውሽጢ ሓደ ዓመት ምስ ዘውጽኣቶ 105 ቢልዮን ዶላር ክነጸጸር ከሎ ብዙሕ ኣይኮነን። ብመጠን ብዝሒ ህዝቢ ኣፍሪቃ (1.4 ቢልዮን) ክርእ ከሎ እውን፡ 39 ዶላር ንሓደ ሰብ ኣብ 3 ዓመት ምጻኑ'ዩ። 13 ዶላር ኣብ ዓመት። እቲ ጉዳይ ግን ናይ ምብዛሕን ምውሓድን ኣይኮነን። ደገፍ ይውሓድ ይንኣስ ዝጽላእ ኣይኮነን። ብቁጠባን ፖለቲካን ጸለውቲ ዝበሃላ ሓያላትን ምዕቡላትን ሃገራት፡ ከምዚ ዓይነት ዋዕላታት ከኣንግዳ ፋሽን ኮይኑ ኣሎ። ሓባራዊ ዋዕላ ኣመሪካ-ኣፍሪቃ፡ ፋሲያ ኣፍሪቃ፡ ቻይና-ኣፍሪቃ፡ ጃፓን-ኣፍሪቃ፡ ህንዲ-ኣፍሪቃ፡ ሕብረት-ኤውሮጳ፡ ኣፍሪቃ፡ እንግሊዝ-ኣፍሪቃ፡ ጀርመን-ኣፍሪቃ፡ ፈረንሳይ-ኣፍሪቃ ወዘተ። ለባም ተዓዛቢ፡ እዚ ዋዕላታት'ዚ እንታይ'ዩ ቁንቁኛኡ፡ ትጽቢታዊ ውጽኢቱ ነተን ኣኣንገድቲ ይኹን ንህዝብታት ኣፍሪቃ እንታይ እዩ? ምዕሩይነት ረብሓታቱ'ኸ ክሳብ ክንደይ እዩ? ኢሉ ክሓስብ ባህርያዊ እዩ። ክሳብ ሕጂ ምስ ኣፍሪቃ ዝጸንሐ ዝምድናታት ወይ ምትሕግጋዝ ናይ ዓበይቲን ሃብታማትን ሃገራት ናይ ባዶ-ድምር (zero sum game) ጸወታ እዩ ነይሩ። በዚ ጸገምዚ ተሓመይቲ ብቐንዱ ኣፍሪቃውያን እዮም። ተራ ናይ ዓበይቲ ሃገራት ኣብ ምድሃኻን ምርማሽን ኣፍሪቃ ከዩነኣኣስካ። ዘለናዮ መድረኽ ህቀና ምምስራት ቀጽሪ እንኮነት ብፍሽለት ኣብቂዑ፡ ዓለማዊ ኩነት ናብ ካልእ ዝተፈልየ መድረኽ ዝሰጋገረሉ ዘሎ እዋን እዩ። ኣብዚ ሕጂ ዝእቶ ዘሎ ሓድሽ መዋእል'ኸ ጉዕዞ ኣፍሪቃ ከመይ ክኸውን እዩ? ሕጂ እውን እቲ ወሳኒ ግደ ናይ ኣፍሪቃውያን እምበር ናይ ካልኣት ክኸውን ኣይክእልን። ምዕቡላት ሃገራት ፈታሕቲ ሽግር ኣፍሪቃ ክኸና ኣይክእላን። እዚ ሕጂ ፋሽን ኮይኑ ዘሎ ዋዕላታት፡ ሓድሽ ምህዞ ወይ መድሃኒት ኮይኑ ንኩነተ-ኣፍሪቃ ክልውጦ ኣይሕሰብን።

አፍሪቃውያን ሽግራቶም ባዕላቶም ፍታሕ ምስ ረኽብሉ ጥራይ እዩ፡ እቲ ልክዕን ውጽኢታዊን አድማዒን ዝያዳ ኩሉ ድማ ምዕሩይ ናይ ምትሕግጋዝን ሽርክነትን ሃዋህው ክፍጠር ዝክእል። ምስ አፍሪቃውያን ዋዕላታት አብ ምክያድ ዝርከባ ሃገራት፡ አሐፊሽካ ኩለን ከምዚ ይዩ ዕላማኦን ምባል አይከአልን። ብሓፊሻ ግን፡ ጥራ-ንዋት አፍሪቃ ንምግባት ወይ ዕዳጋታት ንምንዳይ ወይ ድማ ንፖለቲካዊ ዕላማታት ቲፎዞ አብ ጎድንኻ ንምሰላፍ እንተኾይኑ፡ ካብቲ ናይ ቅድሚ ሕጂ ርክባት ፍሉይነት ክህልዎ አይከነን። ከምቲ ሓደ ካብ ፖለቲከኛታት ኤውሮጳ ዝበሎ ምዕቡላት ሃገራት ንአፍሪቃ ከም ጫካ ወሲደን፡ ንድሕረታ ከም ዕድል ዝቈጽርኦ እንተኾይኑ፡ እቲ ክፍጠር ዝክእል ሽርክነት ናይ መዝማዚን ተመዝማዚን ምጻኑ አይተርፎን። ገለ አፍሪቃውያን፡ ንጸቢብን ግዝያዊ ረብሓታትን ዝናን፡ አብ ከምዚ ዓይነት ዋዕላታትን ድግሳትን ተረኺብካ ምምዳር ከም ዲፕሎማሲያዊ ሊቅነት ይወስድዎ ይኾኑ። እቲ ጉዳይ ግን፡ ክንዮኡ ብዕምቁትን ምስትውዓልን ክርኦ ዘለዎ እዩ። እዚ ዋዕላታት'ዚ ናይ ብሓቂ ንምዕባለ አፍሪቃን ምዕሩይ ሽርክነትን መገዲ ዝጸርግ እንተኾይኑ ቅቡል እዩ። ንናይ ሓደ ወገን ረብሓን ንናይ ህዝባዊ ርክባትን ዲፕሎማሲን ምውስዋስ ጥራይ እንተኾይኑ ግን ትርጉም ክህልዎ አይክእልን።

ቦርድ ክፍሊ ጋዜጣሓዳስ ኤርትራ

17 ታሕሳስ 2022